

Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cuporen kirjallinen lausunto**6.10.2026****Asia: Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi tekijänoikeuslain muuttamisesta, lausuntopyynnön diaarinumero: VN/34805/2025****Opetus- ja kulttuuriministeriö**

Cupore kiittää mahdollisuudesta antaa kirjallinen lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi tekijänoikeuslain muuttamisesta. Aiemman tutkimuksemme perusteella voimme tuoda esiin seuraavia huomioita uuden lainsäädännön mahdollisista vaikutuksista oikeudenhaltijoiden ja käyttäjien asemaan:

Ehdotetun sektorikohtaisten sopimuslissenssisäännösten laajentamista koskevan 13 a §:n osalta tutkimuksemme osoittaa, että eri sidosryhmät yleisesti tunnistavat sopimuslissenssijärjestelmän hyödyt sekä mahdollisuudet transaktiokustannusten pienentämiseksi. Tekijänoikeuden yhteishallinnointia koskevassa tutkimuksessa (Lefever & Oksanen-Särelä, 2021) havaitsimme, että sopimuslissenssijärjestelmän laajentamista uusille teostyypeille tai käyttötavoille on syytä punnita tilanteissa, joissa lisensointiratkaisujen puute rajoittaa teosten käyttöä. Tekijänoikeuslain 13 a §:n muuttaminen niin, että se vastaa nykyisiä lisensoinnin ja aineistojen käytön tarpeita on sekä oikeusvarmuuden että transaktiokustannusten näkökulmasta perusteltua. On kuitenkin tärkeää, että oikeudenhaltijoilla säilyy mahdollisuus neuvotella yksittäisistä lisenseistä silloin, kun se on tarkoituksenmukaista, ja että esitetty kielto-oikeus toimii käytännössä.

Tilapäistä kappaleen valmistamista koskevan 11 § 5 momentin muutoksella selvennettäisiin, että ilman oikeudenhaltijoiden lupaa aineistoja yleisön saataville tarjoavasta piraattipalvelusta yksityisessä piirissä tapahtuva suoratoistaminen, jossa tapahtuu tilapäistä kappaleen valmistamista, olisi selvästi kiellettyä mutta ei rangaistavaa. Cupore pitää myönteisenä sitä, että lain soveltamisalaa selvennetään EU-tason oikeuskäytännön mukaisesti, mutta haluaa samanaikaisesti korostaa, ettei toimenpiteellä välttämättä ole merkittävää

vaikutusta loukkausten määrään. Vuonna 2019 toteutetun kyselytutkimuksen (Kautio et al, 2020) tulosten perusteella luvaton käyttö ei ole yhteydessä tekijänoikeustietämyksen puutteeseen; luvattonta sisältöä usein käyttävät arvioivat tietämyksensä keskimäärin paremmaksi kuin muut suomalaiset. Yleisimmin esitetyt syyt luvattomalle käytölle olivat laillisesti saatavilla olevan tuote- ja palveluvalikoiman puutteellisuus sekä se, että luvaton sisältö on helposti ja nopeasti saatavilla. Selkeä enemmistö luvatta saatavilla olevaa verkkosisältöä käyttäneistä ilmoitti laillisen tarjonnan paremman saatavuuden vähentäneen omaa luvattoman sisällön käyttöään.

Cupore lisäksi huomauttaa, että käyttäjiä laillisten suoratoistopalveluiden pariin ohjaavilla toimenpiteillä ei ole nähtävissä merkittävää taloudellista vaikutusta luovan työn tekijöiden tuloihin. Taiteen ja kulttuurin barometrin 2024 (Lahtinen et al, 2025) tulosten perusteella taiteilijat kokevat digitaalisten palveluiden, kuten suoratoisto- ja äänikirjapalveluiden kautta saadut tulot useimmiten vähäisiksi.

Taiteen ja kulttuurin barometrin 2024 vastaajista 45 prosenttia ilmoitti digitalisaation aiheuttavan huolta tekijänoikeuksiensa loukkaamisesta. Tämän tuloksen valossa voidaan pitää myönteisenä 60 a §:n muuttamista siten, että tiedonantovelvollisten piiriä laajennetaan ja tiedonsaantioikeutta vahvistetaan. Barometrin tulokset kuitenkin osoittavat myös, että luovan työn tekijät voivat kokea luvattomaan käyttöön puuttumisen vaivalloiseksi suhteessa siitä saataviin hyötyihin.

Yhteenvedona Cupore näkee esityksen tavoitteet tekijänoikeusjärjestelmän toimivuuden edellytysten vahvistamiseksi ja sopimuslissensijärjestelmän ajanmukaistamiseksi myönteisinä. Cupore kuitenkin nostaa esiin kysymyksen siitä, onko ehdotetuilla toimenpiteillä merkittävää vaikutusta yksittäisten luovan työn tekijöiden saamiin korvauksiin ja heidän tosiasiallisiin mahdollisuuksiinsa valvoa oikeuksiaan.

Lausunnossa viitatus lähteet:

Lahtinen, E., Ruusuvirta, M., Kautio, T., Rensujeff, K. & Leppänen, A. (2025). *Taiteen ja kulttuurin barometri 2024: Taiteilijoiden työn rahoitus ja tuki*. Cuporen verkkojulkaisuja 83. Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore. <https://www.cupore.fi/julkaisut/taiteen-ja-kulttuurin-barometri-2024/>

Lefever, N. & Oksanen-Särelä, K (2021). *Tekijänoikeuden yhteishallinnointi ja hyvän hallintotavan periaatteet: Suomalainen näkökulma*. Cuporen verkkojulkaisuja 68. Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore. <https://www.cupore.fi/julkaisut/tekijanoikeuden-yhteishallinnointi-ja-hyvan-hallintotavan-periaatteet/>

Kautio, T., Oksanen-Särelä, K. & Kurlin Niiniaho, A. (2020). *Suomalaisten näkemykset tekijänoikeusjärjestelmästä*. Cuporen verkkojulkaisuja 61. Kulttuuripoliittikan tutkimuskeskus Cupore. <https://www.cupore.fi/julkaisut/suomalaisten-nakemykset-tekijanoikeusjarjestelmasta/>